

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 6. Ioannes Darius, & Didacus Boroa Diaguitas pacificant & excolunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

Quingenti & viginti baptizati.

Inspectio Chiloenſium pagorum.

Octoginta facella Societas conſtruit.

Chiloenſium Sociorum alimatio.

CAPUT VI

Joannes Darius & Didacus Boroa Diaguitas pacificanti & excolunt.

Didaci Boroa laus.

Eſterenſis Societatem deſiderant.

Animi demifſio honorata.

Aconguincua vallis exculta.

Diaguita pacificati.

quingenta & viginti capita baptizata. In tam ardua expeditione Socii ultrò citròque navigantes, quidquid malorum tolerari poteſt, ſubierunt; ter pœnè fluctibus haulti, ſæpè in madida veſte inter ſumma frigora, ſæpè ſub dio noctes tranſigere coacti ſunt. Radicibus ac maris purgamentis victitabant. Corrupto per naufragia commeatu omnibus rebus indigebant: inter quas ærumnas tot animi deliciis affluebant, ſatis ut ſentirent quàm bono Domino ſervirent. In inſularum una ſenem Neophytum animam pœnè agentem reperiunt, qui ut Socios vidit, gaudio exultans, Crucemque manu oſtentans: *Hæc, inquit, ſpes mea eſt, ô Patres, hæc armatus ſagam, morbo meo ſuperſtitioſa remedia obrudentem, fugavi.* Inſpectis omnibus inſulis, & Hiſpanorum caſtro Sacramentis expiato, ad principem inſulam renavigarunt, ejus viginti quinque pagos in ſcapa obeuntes, Baptiſmo, Exhomologeſi, verbo Dei ingentem animarum meſſem fecere. Denique, ut paucis multa abſolvam, ſequenti biennio iidem Socii toti fuere in perluſtrandis inſulis, in quibus octoginta Adiculas ſacras totidem in pagis erexerunt, miniſtris Doctrinæ Chriſtianæ ubique conſtitutis. Quot in ſingulis excuſſionibus Socii baptizaverint, non ſatis diſtinctè reperio. Illud conſtat, ex ingentibus periculis haud plus meriti ac æſtimationis, quàm fructus lætitiæ inter Indos & Hiſpanos percepiffe: tantâ omnium approbatione, ut Chiloenſis Præfectus per litteras Provincialeſ iterum rogaret, ne Viros ſanctos uſquam revocaret: quâ benevolentia Socii utentes, paſſim ſchedulas ſuo Chirographo obſignatas Neophytis tradebant, quas qui haberent, ab vexatione dominorum ſuorum liberi eſſent: & Hiſpani, Patrum reverentiâ ætèrni, vexare non audebant quos viti de Republica benè meriti ſua authoritate tuebantur. Adèdè nempè virtus potens eſt, ut ſui nominis umbrâ æquè innocentes protegere, ac nocentes in officio continere, queat.

DIDACO Torres è Chileno regno Cordubam reſgreſſo, Ludovicus Quinionès novus Tucumania Prætor per nuncium ſignificat, Diaguitas, quorum aliquot Caſiquios protervi milites trucidaverant, rebellâſſe, nec pacificandis iis aliud remedium videri, quàm ſi denuò Societas pro bono publico ſe victimam offerret. Quibus rebus cognitis, Provincialis Joannem Darium ac Didacum Boroam eò deſtinat, cum mandatis, ut ex itinere Tucumania metropoli, è qua Societas abierat, ſolitis officiis procuratâ, novi Prætoris imperata facerent. Ambo Socii tantæ rei non impares erant: nam Darius recentiffimè Calchaquinos feliciter pacificaverat, & Didacus Boroa jam tum emittebat prudentiæ ac ſanctitatis radios, quibus Provinciam per quinquaginta ferme annos primis in muneribus illuſtravit. In hac verò expeditione adèdè egregium dedit Apoſtolicæ animi ſpecimen, ut eum Darius Xaverium abbreviatum nominaret. Ubi ambo ad Metropolim pervenère, incredibile dictu eſt quantâ Ordinum omnium aggratulatione excepti ſint, impenſè dolentium, quòd nimia dominationis in Indos ſtudio velificantes, tantum bonum per abſentiam, ut fit, magis cognitum ſua vecordia amiſſent. Sed quamvis reſtitutionem Societatis plerique Hiſpani maxime cuperent, tamen longè major erat miſeratio Barbarorum ab Sociis olim baptizatorum, patronos ſuos, doctores, parentes lamentabiliter ſibi reddi poſtulantium. Crevit apud omnes deſiderium reſarciendæ jacturæ, ſpectatione operum ab Societate fieri ſolitorum. Sed nihil urbi gratius accidit, quàm cum Sociorum operâ Episcopus & Alphonſus Ribera Exprætor graviter inter ſe diſſidentes reconciliati ſunt: in qua reconciliatione illud notandum venit, quòd poſtridie quàm Exprætor, Joannis Darii ſuaſu, genibus poſitis manum Episcopi oſculans, offentionis veniam petiit, litteras acceperit, quibus ipſi Prætura Chuleni, regni reſtituebatur. Ut novo exemplo diſcas Deo cordi eſſe demiffos animos, & nihil veræ dignitatis ſubmiſſione deperdi. Tanto negotio feliciter patrato, Socii publicâ Prætoris ac Episcopi authoritate fulti, vallem Aconguincam, inter urbes Sancti Michaëlis & Londinum latè protenſam, necnon Joncavilis falibus proxima loca pervadentes, quamplurimos Barbaros Chriſtiano ritu collato Baptiſmo, ac aliorum Sacramentorum ope, Chriſto lucrati ſunt. Secundum id, Diaguitarum fines animosè prætergreſſi, omnia in proclivi habuère, rebellibus non

agrè

agrè se Societati permittentibus, à qua una defensionem Patrociniumque sperari debere non ignorarent. Auditis eorum querelis, Socii sponderunt, effecturos se, quantum intensissimo conatu possent, ne impostero militum extorsionibus patèrent. Sublatâ utcumque offensionum causâ (nam quis inveteratæ habendi cupidini satis firma obstacula ponat?) Guasanos, Malleos, Huachalles, Andalgalas, exiguorum oppidorum incolas, peragravère: quingentis Barbaris per Baptismum ad Christi partes adductis. Sed Deum immortalem! quantis peraspera & rerum omnium egentissima loca laboribus? Didacus Boroa, facinororum suorum parcissimus æstimator, quamvis recentibus esset animi ac corporis viribus, mihi aliquando narravit, in eâ expeditione se sub onere panè succubuisse. Quod pergebant, idolorum monumenta, & Ethnicorum anathemata, suffectis eorum loco Crucibus, deturbabant; adeò nullâ Barbarorum offensione, ut plerique summis votis poscerent Societatis sedem. Sed Socii, Majorum suorum imperata sequuti, eò unde venerant, aggratulantibus ubique urbium, pro impetratâ pace, magistratibus, redière.

DUM hæc agerentur, Sociorum ardoribus obstare pergebat privatorum quorundam hominum, Indos nimis servitiis vexare non desinentium, inquietudo: quibus in defendendis cum Societas tutis conscientis dissimulare se non posse assereret, plurimorum odium sibi concivit. Crescebat in dies ubique malum, egregios Sociorum conatus obruturum, ni commodissima tempestate Franciscus Alfarus, Senator Regius, summa cum potestate Visitator in Paraquariam Tucumaniamque missus fuisset ab Rege, cum mandatis, ut servitium personale penitus aboleret, & novas leges conderet, quibus Indi ab vexatione eximerentur, simulque Hispanis sua jura læverentur. Quod utrumque ita præstitit Alfarus, ut immortalitatem nominis, & amplissimum locum in Senatu Matritensi, meruerit. Nam ubi Tucumaniam metropolim attingit, indistincto primariorum virorum conventu, Mandata Regis Catholici de servitio personali abrogando exposuit: & auditis enervatisque adversariorum argumentis, rogatisque sententiis, convocati omnes Regis diplomatibus standum esse declarantes, in hunc planè modum decretum formavere. *Nos infra scripti, in conventu ad id specialiter instituto, examinatis Ordinationibus ab Goncalvo Abrego, Tucumaniam olim Prætor, de servitio personali factis, pronunciamus, servitium illud, prout nunc in Tucumania passim usurpatur, ob rationes à nobis singulis in publico relatas, illicitum esse. In cuius rei fidem decretum hoc Chirographo nostro firmamus. Ferdinandus Treves, Tucumaniam Episcopus. Alfonso Ribera, Chilensis regni Prætor. Franciscus Alfarus, Senator & Visitator Regius. Franciscus Saucedus, Ecclesie Sancti Jacobi Thesaurarius (postea Chilensis Episcopus) Frater Christophorus Aiala. Ludovicus Quiniones, Tucumaniam Prætor. Frater Petrus Lopius. Valerius Licentiatu. Antonius Rossillonius, & alii præstantes viri. His rebus in Tucumaniam metropoli, ubi nullus de Societate aderat, perfectis, Franciscus Alfarus Cordubam se contulit, ubi expromptis Diplomatis Regis, ac Proregum Peruviam & Senatûs Chuquisacensis placitis, necnon conventûs Tucumanici recenti decreto, nequicquam reluctantibus per suos procuratores Cordubensibus civibus, grassans malum, quantum in se fuit, compescuit. Mox assumptis secum Didaco Torres Provinciali, & Didaco Marino Negronio, Argentei fluminis Prætor, eadem per Paraquariam præstiturus ad Assumptionis urbem se contulit.*

ANTEQUAM Cordubâ Provincialis discederet, consulto in Venerabili Sacramento per octiduum Deo, delectum Sociorum in Paraquarum subsidium pro Barbaris expeditionibus habuit: electique sunt inter multos candidatos Antonius Moranta Theologiae Professor, Antonius Ruifus Sanctitatis jam famâ clarus, Martinus Urtafium Divi Xaverii confanguineus, Petrus Romerus, postea pro propagandâ Fide occisus; quos ad Paraquariam metropolim, singulorum operâ pro opportunitate usus, partim se sequi jubet, partim secum abduxit. Ducenti circiter Indi remiges à Paraquaria venerant, Prætozem & Visitatozem Regium vecturi, quibus

in itinere

Quingenti
baptizati.

CAPUT
VII.
Servitium
Personale
Regiâ au-
thoritate
compesci-
tur.

Francisci
Alfarilanus.

Decretum.

CAPUT
VIII.
Guacurco-
rum Ducis
filius bap-
tizatur.

Sociorum
delectus.